

NIBUD

Bedrag ineens: een goed idee?

Naar een nieuw pensioenstelsel

Michael Visser, Marcel Warnaar, Nanne Houtsma
21-3-2022

Inhoudsopgave

Belangrijkste conclusies en aanbevelingen

Resultaten

1. Bekendheid en gebruik bedrag ineens op pensioendatum
2. De financiële gevolgen van keuze opname bedrag ineens vóór en na AOW-leeftijd en gewenste begeleiding

Aanbevelingen

Bijlagen

- Onderzoeksverantwoording
- Achtergrondkenmerken
- Berekening effecten bedrag ineens

Belangrijkste conclusies

- 1. Substantiële interesse in opname bedrag ineens, maar ook nog veel onbekendheid.** Zelfs van de mensen die binnen 10 jaar met pensioen gaan, kent een meerderheid deze nieuwe keuzemogelijkheid niet. Opvallend is dat het potentieel gebruik iets afneemt met de leeftijd. Van de groep 55 – 67 jaar geeft ruim 1 op de 3 aan er (misschien) gebruik van te maken.
- 2. Bij opname bedrag ineens vóór de AOW-datum zijn vooral lagere - en middeninkomens financieel slechter af.** Dit komt vooral door de nadelige effecten op (en het verlies van) toeslagen, waarbij het onzeker is of er na ingang van het pensioen (alsnog) recht is op toeslagen.
- 3. Grote behoefte aan begeleiding bij keuze opname bedrag ineens op pensioendatum onder alle inkomensgroepen.** Bijna de helft noemt een financieel adviseur als partij van wie men begeleiding wenst, pensioenuitvoerders populair bij mensen met pensioen in zicht.

Belangrijkste aanbevelingen

- 1. Zorg snel voor duidelijkheid** over (inwerkingtreding) bedrag ineens op pensioendatum.
- 2. Verbeter de regeling:** maak het bedrag ineens fiscaal neutraal en daarmee eerlijker voor lagere inkomens, en zorg voor gerichte communicatie over mogelijke (nadelige) gevolgen.
- 3. Help bij het maken van keuzes:** wacht hierbij niet op inwerkingtreding Wet toekomst pensioenen, zodat mensen met pensioen in zicht zich tijdig kunnen voorbereiden op het maken van keuzes voor hun pensionering. Het Nibud pleit ervoor dat als deze regeling ingaat, iedereen vooraf laagdrempelig de mogelijkheid krijgt onafhankelijke en deskundige begeleiding te krijgen rond pensioenkeuzes.

Aanleiding onderzoek

- Meer inzicht in behoeften en wensen naar huishoudsituatie van elementen nieuw pensioenstelsel.
- Vernieuwing pensioenstelsel leidt tot meer keuzes bij huishoudens. Verkeerde keuzes kunnen leiden tot spijt, niet-optimale uitkomsten en zelfs financiële problemen op lange termijn.

Doel van het Nibud

Antwoord krijgen op de vraag ...

- ... voor welke keuzes huishoudens komen te staan;
- ... of huishoudens deze keuzes zelfstandig kunnen maken;
- ... of er begeleiding nodig is;
- ... wat huishoudens zelf willen.

Specifiek inzoomen op de nieuwe keuzemogelijkheid die al binnenkort mogelijk is: opname van een bedrag ineens op pensioendatum. Deze keuzemogelijkheid is er in 2023 voor ca. 200.000 mensen.

Dit pensioenonderzoek is een eerste meting (eind 2021) naar aanleiding van een nieuw pensioenstelsel. Doel van het Nibud is dit pensioenonderzoek jaarlijks uit te voeren om zo de behoeften en wensen van burgers structureel te monitoren. Daarbij kunnen we inspelen op actuele thema's. Het bedrag ineens op pensioendatum is een onderdeel van het bredere pensioenonderzoek.

Resultaten

Bedrag ineens: wat is dat?

- Pensioenspaarders krijgen naar verwachting vanaf 1 januari 2023 het recht om bij pensionering maximaal 10 procent van de waarde van het opgebouwde ouderdomspensioen op te nemen als bedrag ineens*. Het bedrag ineens, ook wel eenmalige opname of lump-sum genoemd, is vrij besteedbaar en biedt de mogelijkheid om keuzes te maken die passen bij iemands persoonlijke situatie.
- Een eenmalige opname (een bedrag ineens van bijvoorbeeld € 10.000 bruto) heeft financiële consequenties, bijvoorbeeld voor de resterende levenslange pensioenuitkering (die gaat naar evenredigheid omlaag), belastingen en toeslagen.

* Datzelfde geldt voor de opgebouwde waarde in lijfrenteproducten.

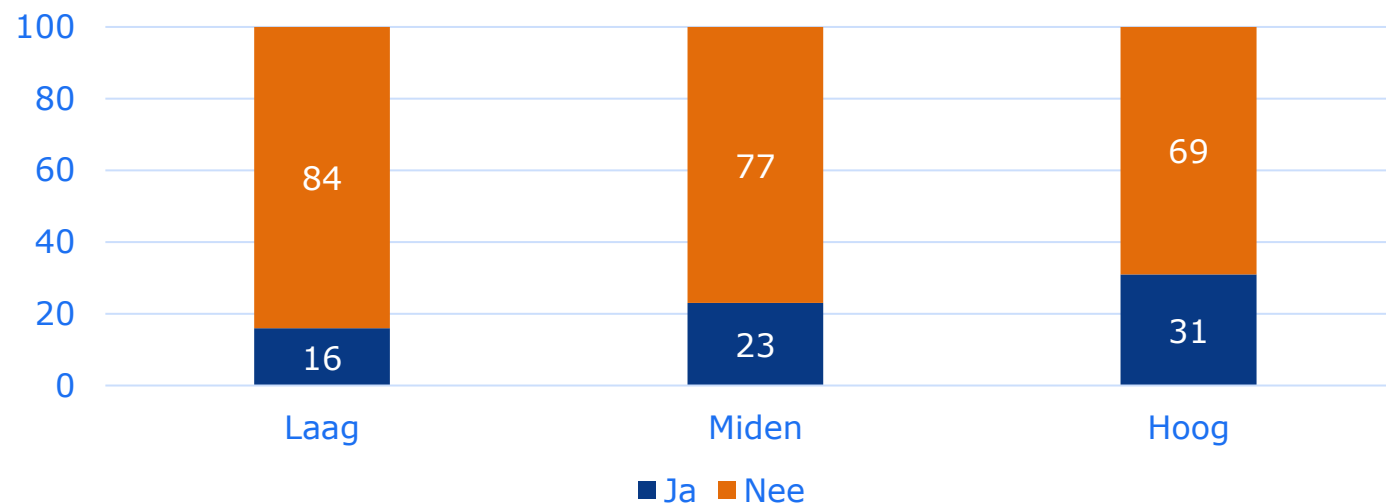

Bekendheid bedrag ineens

Kent u de extra keuzemogelijkheid om maximaal 10% van uw pensioen direct op te nemen als u met pensioen gaat?

- 25 procent kent deze mogelijkheid, 75 procent niet
- Van de hoge inkomens geeft 31 procent aan die te kennen, versus 16 procent van de lage inkomens

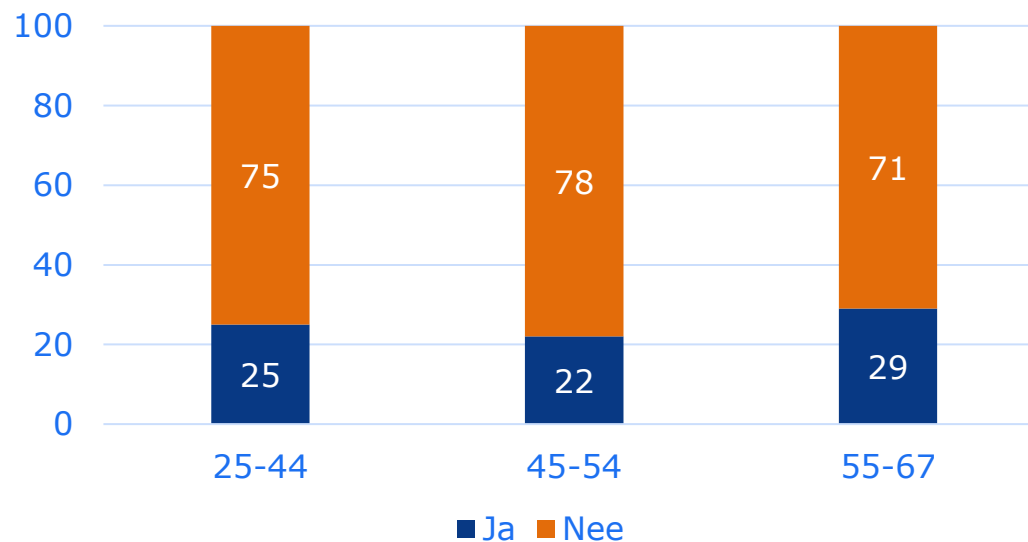
Bekendheid van bedrag ineens bij respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, naar huishoudinkomen, in procenten (n=630)

Bekendheid bedrag ineens

- Weinig verschil naar leeftijd. Zelfs van de mensen die binnen 10 jaar met pensioen gaan kent een meerderheid deze mogelijkheid niet.

Bekendheid van bedrag ineens bij respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, naar leeftijd in jaren, in procenten (n=630)

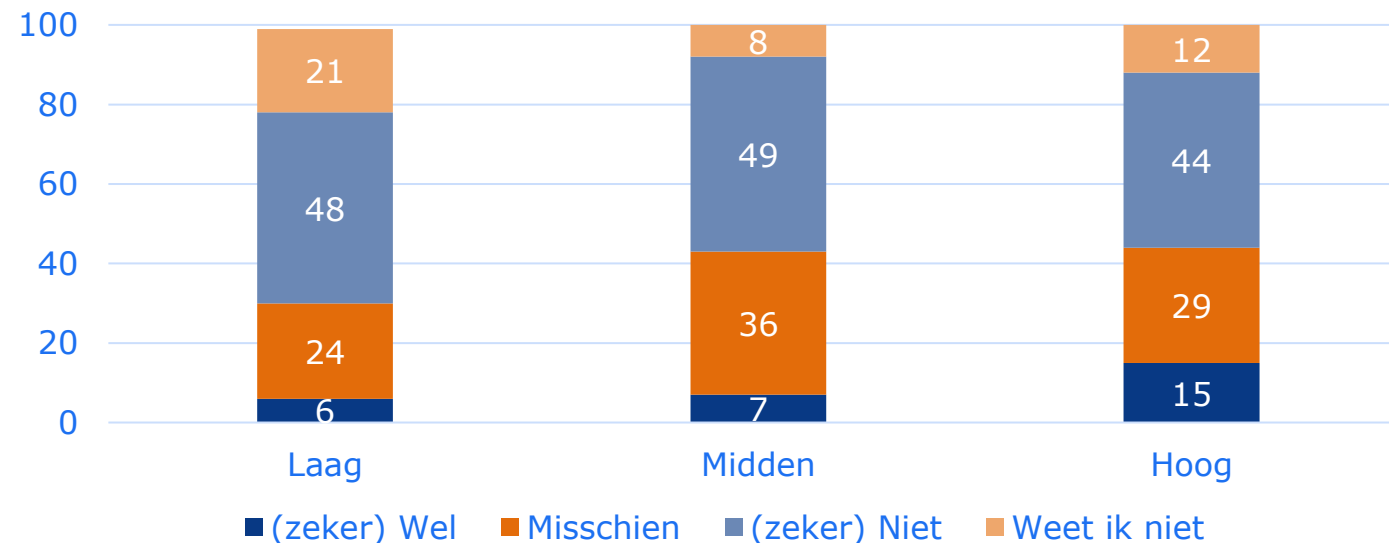

(Potentieel) gebruik van bedrag ineens

Denkt u hiervan gebruik te willen maken?

- Er is een flinke groep die overweegt gebruik te willen maken van het bedrag ineens: 11 procent zeker of waarschijnlijk wel en 30 procent misschien. 13 procent weet het niet. 46 procent geeft aan het bedrag ineens zeker of waarschijnlijk niet te willen gebruiken. Van de hoge inkomens geeft 13 procent aan het bedrag ineens zeker of waarschijnlijk te gebruiken, tegen 6 procent van de lage inkomens.

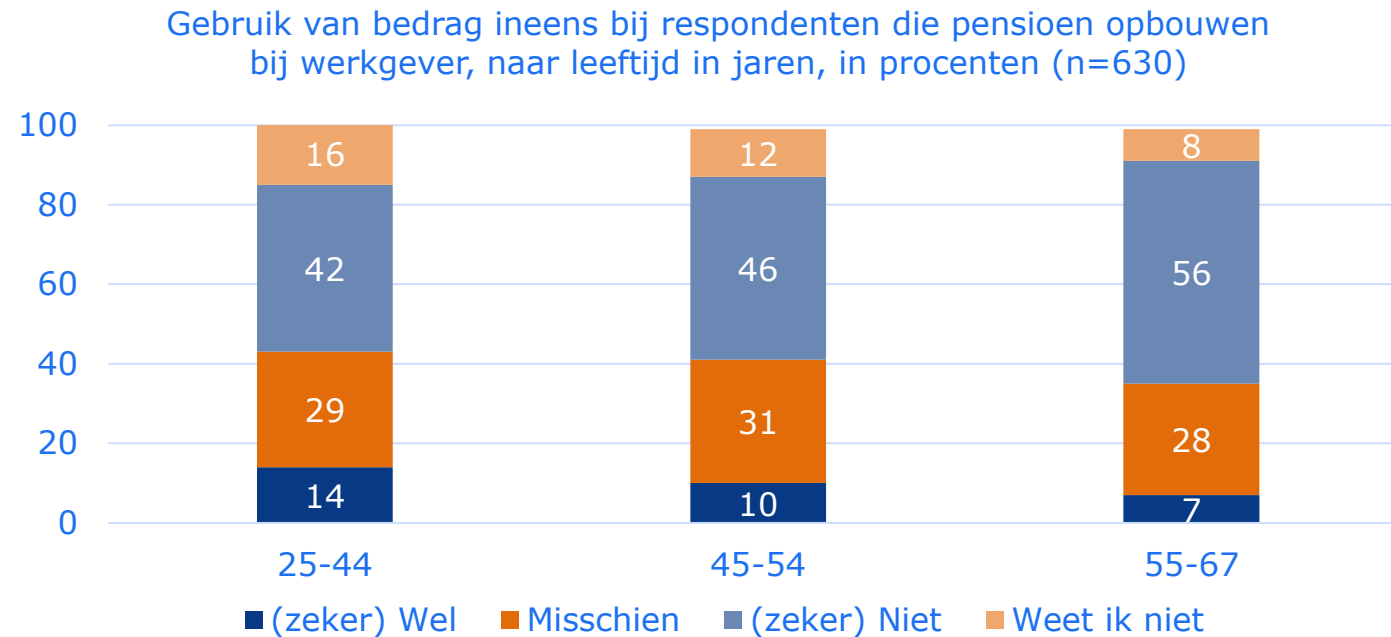
Gebruik van bedrag ineens bij respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, naar huishoudinkomen, in procenten (n=630)

(Potentieel) gebruik van bedrag ineens

Denkt u hiervan gebruik te willen maken?

Potentieel gebruik neemt iets af met de leeftijd. Van de groep 55 – 67 jaar geeft ruim 1 op de 3 aan er (misschien) gebruik van te willen maken.

Waarvoor bedrag ineens gebruiken?

Wat zou u willen doen met zo'n eenmalig bedrag van 10.000 euro?, in procenten (respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, meerdere antwoorden mogelijk; n=630)

	%
Reizen	27
Geen specifiek gebruik; ik wil graag geld ter beschikking hebben	25
Hypotheek afbetalen	24
Een product kopen (bijv. auto, boot, camper)	12
Zelf beleggen	12
Schenken aan kinderen of familie	10
Andere schulden afbetalen	10
Verbouwen	10
Anders	8
Verhuizen, nieuw huis kopen	7
Opleiding	2
Schenken aan een goed doel	1

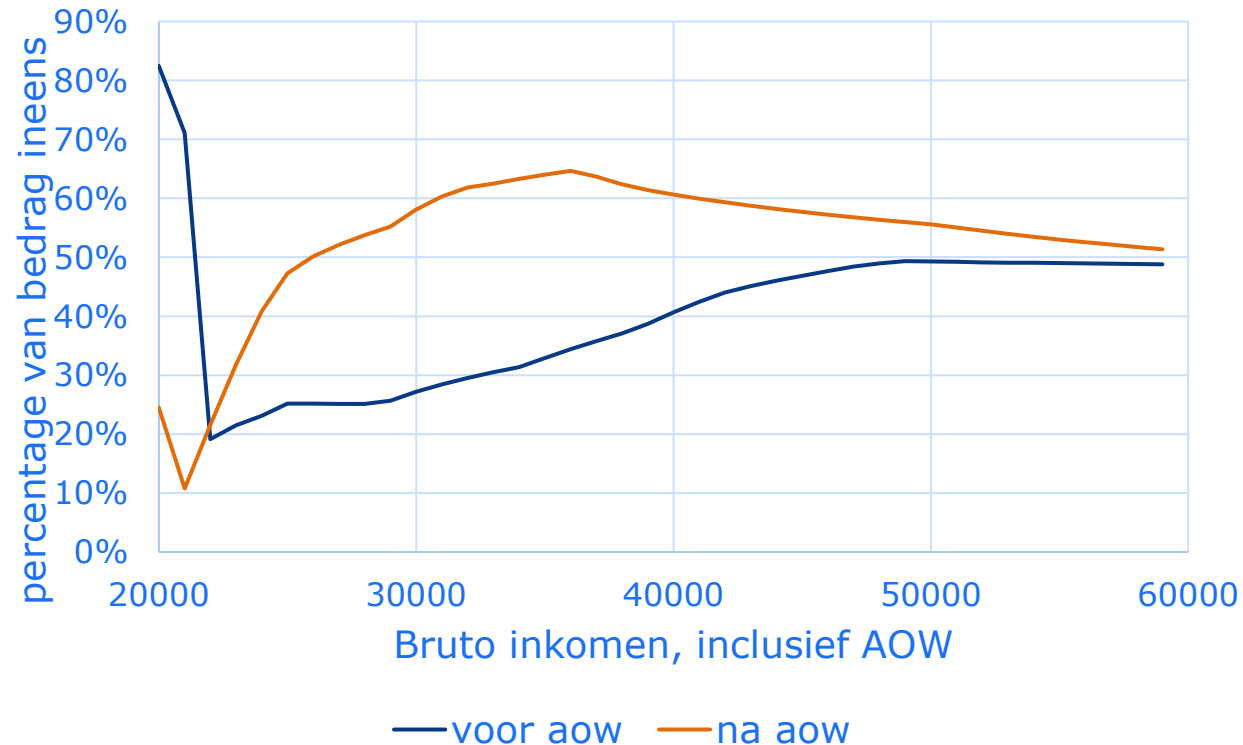
Voorbeelden wat bedrag ineens oplevert

- Het Nibud heeft voor verschillende inkomens de effecten van het bedrag ineens berekend. We laten zien hoeveel procent mensen van het bedrag ineens netto overhouden in het jaar van uitkering, als ze het bedrag voor AOW-leeftijd laten uitkeren of als ze dat daarna doen.
- Het bedrag ineens zorgt voor:
  - Minder pensioen
  - Hogere belasting
  - Hogere ZVW-premie
  - Lagere huur- en zorgtoeslag
- Uitgangspunten bij berekeningen in de bijlage.

Effecten opname bedrag ineens vóór en na AOW

Hoeveel houd je over van bedrag ineens?

Voor sommige groepen is het bedrag ineens financieel uiterst nadelig.

Bij opname bedrag ineens vóór de AOW-datum ben je financieel in de meeste gevallen slechter af dan na AOW-datum.

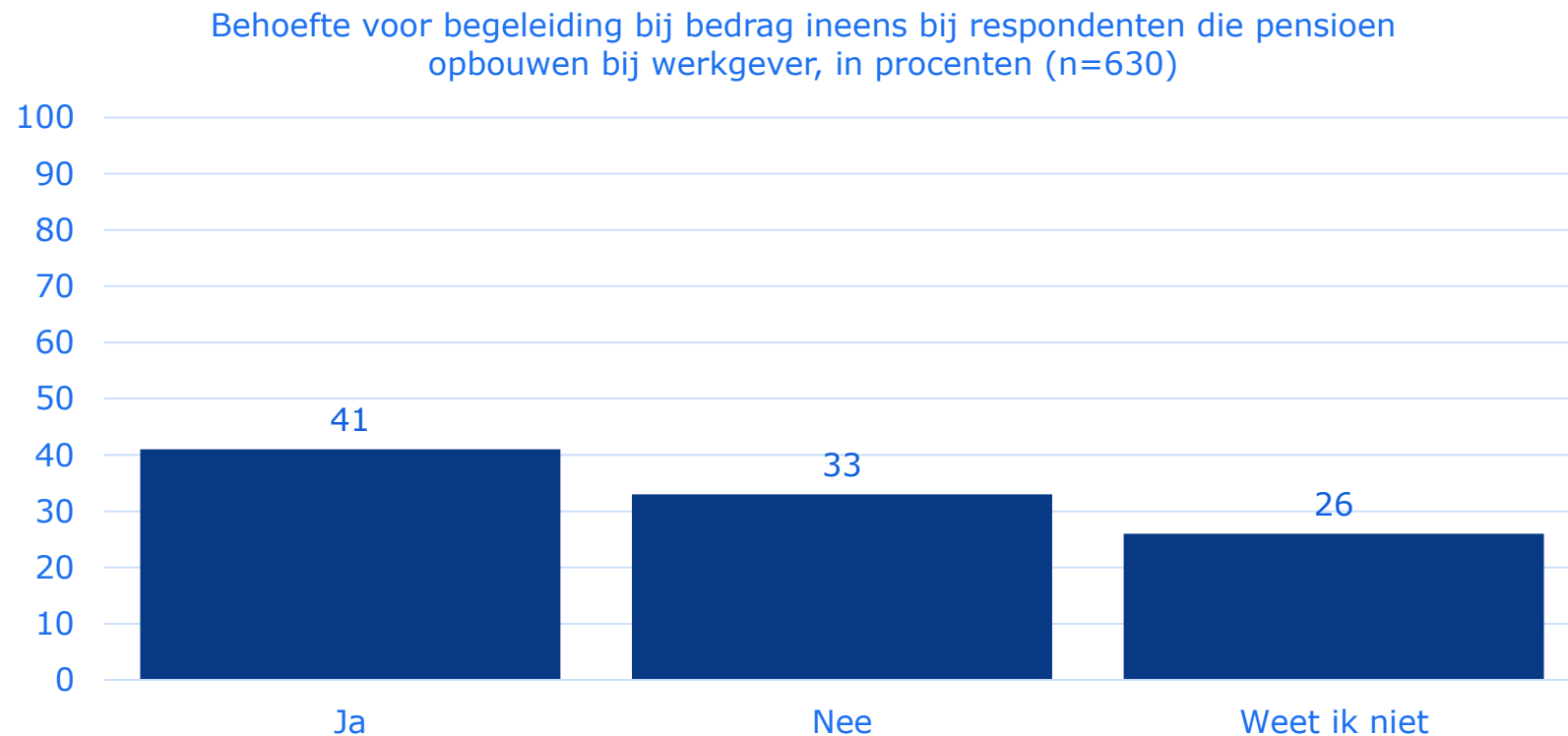
Dit geldt met name voor lagere inkomens. Dat komt vooral door de nadelige effecten van het verlies van toeslagen in het jaar van opname van het bedrag ineens.

De allerlaagste inkomens hebben vóór AOW-datum zo weinig inkomen dat ze met het bedrag ineens het sociaal minimum niet halen en daardoor geen toeslagen verliezen. Daardoor houden zij relatief veel netto over van het bedrag ineens.

Begeleiding bij keuze bedrag ineens

Zou u begeleiding bij de keuze voor een eenmalige opname willen hebben?

41 procent van de respondenten heeft behoefte aan begeleiding bij deze keuze.

Begeleiding bij keuze bedrag ineens

Van wie of welke organisatie zou u begeleiding willen, naar leeftijd, in procenten (respondenten die begeleiding willen hebben en pensioen opbouwen bij werkgever; meerdere antwoorden mogelijk; n=256)

	25-44 %	45-54 %	55-67 %	Totaal %
Financieel adviseur	50	49	42	48
Pensioenuitvoerder (bijv. pensioenfonds/-verzekeraar)	37	45	56	43
Mijnpensioenoverzicht.nl	36	31	33	34
Belastingdienst	29	28	29	29
Consumentenorganisaties (bijv. Consumentenbond, Nibud)	21	27	17	22
Financiële instellingen (bijv. banken)	23	15	10	18
Werkgever	19	19	17	18
Vrienden/familie	16	9	<1	11
Ik heb geen begeleiding nodig	2	4	<1	2
Anders	<1	<1	2	<1

Aanbevelingen van het Nibud

---

1. Zorg snel voor duidelijkheid

Het Nibud roept de overheid op om vaart te maken met het aangepaste wetsvoorstel bedrag ineens en daarbij snel te zorgen voor duidelijkheid richting pensioenspaarders over (de inwerkingtreding van) deze nieuwe keuzemogelijkheid. Zeker voor mensen met hun pensioen in zicht is het belangrijk dat zij zich tijdig kunnen voorbereiden op het maken van keuzes voor hun pensionering.

- Wij constateren dat er een substantiële interesse is in opname van een bedrag ineens op pensioendatum, maar ook nog veel onbekendheid. Zelfs van de mensen die binnen 10 jaar met pensioen gaan kent een meerderheid deze nieuwe keuzemogelijkheid niet. Opvallend is dat het potentieel gebruik iets afneemt met de leeftijd. Van de groep 55 – 67 jaar geeft ruim 1 op de 3 aan er (misschien) gebruik van te maken.

2. Verbeter de regeling

Het Nibud heeft zorgen over de huidige vormgeving van het bedrag ineens voor lagere en middeninkomens en vraagt aandacht voor de financieel nadelige gevolgen bij opname van het bedrag ineens vóór de AOW-datum. We roepen op het bedrag ineens fiscaal neutraal en daarmee eerlijker voor lagere inkomens te maken en te zorgen voor gerichte communicatie over mogelijke (nadelige) gevolgen.

- Voor sommige groepen is het bedrag ineens financieel uiterst nadelig. Dit geldt vooral bij opname ineens vóór de AOW-datum en dan met name voor lagere en middeninkomens. Dat komt door de nadelige effecten van het verlies van toeslagen in het jaar van opname van het bedrag ineens. Daarbij is het voor mensen onzeker en lastig te overzien of er na ingang van het pensioen (alsnog) recht is op toeslagen.
- Aandachtspunt is de ambitie van het kabinet om de toeslagen op termijn af te schaffen, evenals de afschaffing van de middelingsregeling (per 2023) (*Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst, Coalitieakkoord 2021 – 2025, 15-12-2021*)

3. Help bij het maken van keuzes

Het Nibud roept de overheid op om samen met pensioenuitvoerders, de Belastingdienst en andere partijen op korte termijn te zorgen voor begrijpelijke communicatie en keuzebegeleiding richting een adequaat pensioen en te zorgen voor gerichte communicatie over mogelijke (nadelige) gevolgen. Als het gaat om het bedrag ineens op pensioendatum, raden we aan daarmee niet te wachten tot inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, zodat mensen met hun pensioen in zicht zich tijdig kunnen voorbereiden op het maken van keuzes voor hun pensionering. Het Nibud pleit ervoor dat als deze regeling ingaat, iedereen vooraf laagdrempelig de mogelijkheid krijgt onafhankelijke en deskundige begeleiding te krijgen rond pensioenkeuzes.

- Er is grote behoefte aan begeleiding bij de keuze voor opname bedrag ineens op pensioendatum onder alle inkomensgroepen. Bijna de helft noemt een financieel adviseur als partij van wie men begeleiding wenst. De behoefte van wie men begeleiding wenst verschilt per leeftijdsgroep. Zo wordt naast de financieel adviseur ook de pensioenuitvoerder vaak genoemd, vooral door mensen met pensioen in zicht. Jongere werkenden geven vaker aan begeleiding te wensen via een financiële instelling of vrienden/familie. Ongeveer 1 op de 3 mensen noemt ook de Belastingdienst en mijnpensioenoverzicht.nl als organisatie van wie ze begeleiding willen. De werkgever in iets beperktere mate, over alle leeftijdsgroepen gaat het dan om iets minder dan 20 procent.

Bijlage onderzoeksverantwoording

Doelgroep	25-67 jarigen die niet met pensioen of student zijn
Netto steekproef	1.097 respondenten die representatief zijn op: regio, geslacht, leeftijd, opleiding en werkstatus
Werving respondenten	Online vragenlijst via het panel van Dynata
Veldwerkperiode	2 - 30 september 2021

Bijlage achtergrondkenmerken

Achtergrondkenmerken steekproef, in procenten (n=1.097)

		CBS %	Steekproef %
Leeftijd	25-34	26	22
	35-44	24	28
	45-54	27	28
	55-67	23	22
Huishoudinkomen*	Laag		32
	Midden		24
	Hoog		44

* Zonder partner: laag = tot 1.250 euro per maand, midden = tussen 1.250 en 2.000 euro per maand en hoog = 2.000 euro of meer

Met partner: laag = tot 2.500 euro per maand, midden = tussen 2.500 en 4.000 euro per maand en hoog = 4.000 euro of meer

Uitgangspunten:

Voorbeelden wat bedrag ineens oplevert (2022)

- Voorbeelden wat het bedrag ineens netto oplevert in het jaar van uitkering ten opzichte van de standaarduitkering (constant pensioen over hele pensioenperiode).
- Berekend voor alleenstaande huurder met huur van 700 euro.
- Bedrag ineens is 1,8 maal de bruto jaarlijkse aanvullende pensioenuitkering (indicatief, omdat omrekenfactoren per pensioenuitvoerder zullen verschillen).
- Berekening vóór AOW-leeftijd: zelfde uitkering en bedrag ineens, maar dan excl. AOW. Er is geen rekening gehouden met actuariële vervroeging van eerder ingaan van het aanvullend pensioen.

- Hoeveel houd je netto over van het bedrag ineens?
  - Minder pensioen
  - Belasting
  - ZVW-premie
  - Huur- en zorgtoeslag

Voorbeeldberekening effect bedrag ineens (bij AOW)

Bruto inkomen per jaar	25.000 incl. AOW	30.000 incl. AOW	50.000 incl. AOW
Besteedbaar inkomen per maand	2.118	2.224	3.226
Extra bedrag ineens	14.917	22.917	59.917
Lager aanvullend pensioen	-829	-1.329	-3.329
Extra inkomstenbelasting	-3.232	-6.758	-22.731
Extra ZVW-premie	-775	-1.242	-534
Lagere huurtoeslag	-2.049	-395	0
Lagere zorgtoeslag	-976	-296	0
SALDO	7.056	13.897	33.323
In % extra bedrag	47%	58%	56%

Voorbeeldberekening effect bedrag ineens (vóór AOW)

Bruto inkomen per jaar	8.287	13.287	33.287
Besteedbaar inkomen per maand	1.104	1.343	1.774
Extra bedrag ineens	14.917	22.917	59.917
Lager aanvullend pensioen	-829	-1.329	-3.329
Extra inkomstenbelasting	-5.286	-9.248	-25.691
Extra ZVW-premie	-775	-1.242	-1.376
Lagere huurtoeslag	-4.267	-4.267	0
Lagere zorgtoeslag	-3	-1.336	0
SALDO	3.758	6.495	29.520
in % van extra bedrag	25%	27%	49%